

Краснянська Н.Д. (Одеса, Україна)

ОСОБИСТІТЬ І СУСПІЛЬСТВО: ВЗАЄМОДІЯ У СОЦІАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ

У тезах розглянуто механізми взаємодії особистості і суспільства. Проаналізовано значення процесу соціалізації особистості. Розкривається актуальність теми.

Krasnianskaya N. (Odessa. Ukraine)

PERSONALITY AND SOCIETY: INTERACTION IN SOCIAL SPACE

In the thesis mechanisms of interaction of personality and society are considered. The significance of the process of socialization of the individual is analyzed. The relevance of the topic is revealed.

Дослідження основних механізмів взаємодії особистості і суспільства - одне з найскладніших завдань соціальних і гуманітарних наук. Світовий досвід свідчить: там, де на серйозний рівень поставлено наукове дослідження особистості, вдається уникнути серйозних проблем, на які ще багате сьогоднішня в Україні. Проблема взаємодії особистості і суспільства-неосяжна і складна, що охоплює величезне поле досліджень. Виникає потреба у всебічному вивченні шляхів взаємодії особистості і суспільства, процесу соціалізації особистості та її діяльності в сучасному суспільстві. Елементами соціальних систем є люди. Вхід людини в суспільство відбувається через різноманітні соціальні спільноти: групи, інститути, організації та системи прийнятих у суспільстві норм і цінностей (культуру). Внаслідок цього людина залучена до багатьох соціальних систем, кожна з яких справляє на неї системоформуючий вплив. Вона стає не тільки елементом соціальної системи, а системою, що має складну структуру. Особистість-це певна соціальна властивість людини, що визначає її зв'язки з іншими людьми в даний час. Адже людина як істота соціальна на основі соціальних зв'язків і взаємодії творить групи, колективи, об'єднання, а згодом і спільноти. Саме особистість з'єднує всі ланки суспільного життя: макро-, мезо- і

мікросередовища, робить їх полем власної творчої активності та осередком розгортання внутрішніх потенцій. Людська особистість реалізує себе через основні форми діяльності, фактично створюючи усе строкате багатство людської життєдіяльності. Людина, будучи носієм колективного й індивідуального начал, є дуалістичною за своєю суттю. Головним соціальним процесом, через який здійснюється взаємодія між особистістю та суспільством, є процес соціалізації. Становлення соціальності людини у ході її соціалізації дозволяє їй відповідати соціальним нормам й вимогам суспільства, а також самореалізуватися в цьому суспільстві на основі освоєння його духовно-моральних цінностей. Найперше виявлення особистості - це активність, що, в кінцевому підсумку, виливається у творчість. Оскільки особистість неповторна, остільки відбиток цієї неповторності лежить на всіх продуктах її діяльності. У цьому сенсі людська особистість постає не лише джерелом творчої активності, а й носієм її результатів, при тому у подвійному значенні: з одного боку, особистість засвоює історичні здобутки інших поколінь та культурних традицій, а, з іншого боку, вона сама виявляється як їх опредметнення та актуалізація. Людська особистість творить себе сама, а тому їй необхідною ознакою постає потреба у самовдосконаленні. До особливої сфери реальних проявів людської особистості слід віднести також спілкування. Лише у спілкуванні-прямому чи опосередкованому може відбутися найважливіше та найзаповітніше для людської особистості: досягнута єдність сутності та існування, за якої людина зможе в своїх діях відчувати власну повноту та автентичність, а в своїх самоусвідомленнях приймати свої дії та вчинки як внутрішньо виправдані, важливі, необхідні. Суспільство є складною соціальною системою, структурно організованою цілісністю, яку утворюють різні елементи, компоненти, підрозділи. У свою чергу вони теж мають певний рівень організованості й упорядкованості власної структури. Це дає підстави стверджувати, що соціальна структура суспільства є комплексним, багатомірним утворенням. Взаємини людини і суспільства значно ускладнюються тим, що в

сучасному соціумі декларується свобода включення людини в різноманітні соціальні структури і в той же час створюється маса обмежень для такого включення. Зрозуміло, що для розвитку сучасного суспільства потрібно так зване жорстке включення великої кількості людей в такі структури, як армія, виробничі об'єднання і ін. Кожна людина перш створює своє оточення і впливає на нього; крім того, її впливи так чи інакше поширюються майже на всіх, з ким вона контактує з необхідністю або випадково. В сьогоденному суспільстві людина не лише сприймає, а й (до певної міри) створює суспільне середовище. Особистість, взаємодіючи із суспільством, виявляє свої характерні риси: самосвідомість, цінність орієнтації, соціальні відносини, автономність, внутрішню духовну структуру (потреби, інтереси, цінності, мотиви, соціальні норми, переконання, світоглядні принципи, смаки, звички та ін.). Механізми взаємодії людини і суспільства містять дві групи чинників: по-перше механізми соціалізації особистості (соціальна адаптація, соціальна індивідуалізація та соціальний контроль); по-друге механізми саморозвитку особистості (індивідуальна цілеспрямованість, міжособистісне спілкування, різноманітні способи зв'язку індивіда із суспільством).

Суспільство окреслює соціокультурний простір, у межах якого людина формується як особистість і органічно пов'язані між собою. Неможливо аналізувати соціальні процеси, функціонування й розвиток соціальних систем, не звертаючись до дослідження сутності особистості як суб'єкта соціальної поведінки та суспільних відносин, не вивчаючи потреб, інтересів, духовного світу особистості, не аналізуючи складних й різнобічних її зв'язків з соціальним мікро- та макросередовищем.

Література

1. Бекешкина И. Э. Структура личности: Методолог. анализ. — К.: Наук, думка, 1986.-304с.
2. Соціологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів За ред. В. Г. Городяненка. - К.: Видавничий центр „Академія”, 2002.- 560 с.